

**ЕЛАБОРАТ О ОПРАВДАНОСТИ РЕОРГАНИЗАЦИЈЕ ЈАВНЕ УСТАНОВЕ
ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ И УМЈЕТНИЧКА ГАЛЕРИЈА „ЈОСИП-БЕПО БЕНКОВИЋ“
ХЕРЦЕГ-НОВИ**

I УВОД

Реорганизација свих установа културе у Црној Гори је битан сегмент системских реформи, које су започете доношењем Закона о култури 2008. године, а затим сета закона и подзаконских аката из области културе до 2011. године, усклађених са стандардима ЕУ, као и Националног програма развоја културе 2011-2015. године.

Процес реорганизације ЈУ Музеј и Галерија Херцег-Нови започет је 18. маја 2011. на радионици „Вишегодишња стратегија развоја музејске дјелатности кроз имплементацију прописа из ове области“ у организацији Министарства културе Црне Горе, са које је проистекао Акциони план реорганизације ЈУ Музеј и Галерија Херцег-Нови, израђен у координацији ЈУ Музеј и Галерија Херцег-Нови, Секретаријата за друштвене дјелатности и општу управу Општине Херцег-Нови и Службе скупштине СО Херцег-Нови.

Акционим планом је било предвиђено да се документ о анализи стручног кадра, простора, опреме, музејског материјала и документације изради до 1. јула 2011. (Установа и ресорни Секретаријат), Елаборат о оправданости реорганизације у септембру 2011. (Установа и ресорни Секретаријат, уз консултације са Министарством културе Црне Горе - на Елаборат даје сагласност СО Херцег-Нови), доношење Одлуке о реорганизацији до фебруара 2012., именовање Савјета и доношење Статута Установе до марта 2012., доношење Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији до априла 2012., да би процес реорганизације био завршен до јуна 2012. добијањем Одобрења за обављање музејске дјелатности и уписом у Регистар музеја у Министарству културе Црне Горе. Програмом рада СО Херцег-Нови за 2012. годину усвајање Елабората је одложено за II квартал 2012. па се сходно томе и остале активности предвиђене Акционим планом одлажу за II и III квартал 2012.

Анализа стручног кадра, простора и опреме, музејског материјала и документације је достављена Министарству културе Црне Горе 7. јула 2011. Подаци из Анализе су представљени у одјелку III овог елабората (Постојеће стање).

Елаборат је израдила ЈУ Музеј и Галерија Херцег-Нови уз учешће свих стручних радника Установе, у сарадњи са Министарством културе Црне Горе, Секретаријатом за друштвене дјелатности и општу управу Општине Херцег-Нови и Службом Скупштине СО Херцег-Нови.

II НОРМАТИВНИ ОКВИР И РАЗЛОЗИ ЗА РЕОРГАНИЗАЦИЈУ

- Закон о култури
- Закон о музејској дјелатности
- Закон о културним добрима
- Правилник о садржају и начину вођења Регистра музеја
- Правилник о начину поступку и роковима ревизије музејског материјала
- Правилник о ближим условима за обављање музејске дјелатности
- Правилник о начину вођења, врстама и садржају документације о музејском материјалу

- Правилник о садржини и начину вођења регистра музејских копија и обрасцу сертификата музејске копије
- Правилник о заштити музејског материјала и музејске документације
- Национални програм развоја културе 2011 – 2015.

Разлози за реорганизацију ЈУ Музеј и Галерија Херцег-Нови проистичу из обавеза локалне самоуправе и институција културе према започетим системским реформама и новим законским рјешењима из области културе, усклађеним са стандардима ЕУ. ЈУ Музеј и Галерија Херцег-Нови је и у постојећем организационом оквиру комплексни самостални музеј, који остварује јавни интерес у музејској дјелатности у складу са законом. Реорганизацијом се постојећи организациони оквир прилагођава новим системским рјешењима без радикалних промјена у организацији, јер у погледу простора, опреме, кадра и музејске документације Установа задовољава већину утврђених критеријума.

III ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ

Институционални оквир

Јавна установа Завичајни музеј и Умјетничка галерија „Јосип-Бепо Бенковић“ Херцег-Нови (скраћени назив: ЈУ Музеј и Галерија Херцег-Нови) основана је 1949. године одлуком Владе НРЦГ под називом Народни музеј Херцег-Нови. Педесетих година XX вијека из састава Музеја издвојено је архивско и библиотечко одјељење и формиране самосталне установе, а Музеј наставља рад под именом Завичајни музеј Херцег-Нови као локална институција чији је оснивач Скупштина Општине Херцег-Нови. 5. априла 1967. године одлуком СО Херцег-Нови галерија „Јосип-Бепо Бенковић“ је припојена Завичајном музеју, па установа од тада дјелује у постојећем организационом оквиру.

ЈУ Музеј и Галерија функционише као јавна установа са двије радне јединице и двије зграде: Завичајни музеј на Топлој, ул. Мирка Комненовића 9, задужбина Мирка Комненовића и Галерија „Јосип-Бепо Бенковић“ у Старом граду, ул. Марка Војновића 4. Сједиште установе је у галерији „Јосип-Бепо Бенковић“. У Установи су формиране музејске збирке са одговарајућим стручним кадром, документацијом и изложбеним простором: археолошка, етнолошка, историјска и збирка савремене умјетности. У установи дјелује конзерваторско-рестаураторска радионица и стручна библиотека. Одлуком СО Херцег-Нови под стручни надзор ЈУ Музеј и Галерија 2001. године су стављени остаци збирке капетана Мирослава Штумбергера („Дом старог капетана“) у Баошићима, али није извршена примопредаја збирке и документације од стране Задужбинског одбора и зграда није санирана.

Установа је регистрована у Привредном суду Црне Горе под бр. 8-0009323/001. Министарство културе и медија Црне Горе је 29. децембра 2004. донијело Рјешење којим се утврђује да су испуњени услови за рад ЈУ Музеј и Галерија Херцег-Нови.

Анализа стручног кадра, простора и опреме, музејског материјала и документације по збиркама и одјељењима

1. Археолошка збирка

Археолошка збирка се почела формирати 1953. године, када је Завичајни музеј отворен за јавност, у почетку откупом предмета, а касније разним врстама археолошких истраживања.

Збирка није имала кустоса од 1984. до 1988. године, а само мањи број предмета је био музеолошки обрађен. Од 1988. запошљавањем археолога обрађује се постојећа збирка и обогаћује новим предметима са археолошких истраживања. Археолошка збирка данас броји 400 музеалија, комплетно обрађених по законски прописаном моделу у класичној и електронској форми са фотодокументацијом. Рађена је ревизија збирке уз учешће Матичне музејске и документационе службе Народног музеја Црне Горе 2000. године. У току је обрада предмета са новијих археолошких истраживања 2001 – 2009. године. Збирка има три кустоса са положеним стручним испитом (укључујући директора Установе), од тога једног са звањем музејског савјетника. У току је процедура за добијање истраживачких лиценци за археолошка истраживања у складу са новом регулативом. Изложбени простор у Завичајном музеју обухвата 2 просторије са 6 витрина, дио централне просторије на улазу са парапетном плочом из цркве Св. Томе у Кутима и лапидаријум у дворишту. У збирци се чувају копије документације са археолошких истраживања, а сви познати археолошки локалитети су обрађени у електронској форми са фотодокументацијом и GPS позиционирањем. Збирка располаже са једном канцеларијом у Завичајном музеју и једном већом просторијом за обраду материјала у Галерији, рачунаром, дигиталним фото апаратом, GPS уређајем и геодетским инструментом (нивелиром). Објављено је више стручних и научних радова са археолошких истраживања и рекогносцирања.

Археолошка збирка у потпуности испуњава услове предвиђене новом регулативом и има услове и капацитете за формирање Археолошког одјељења са специјализованим збиркама .

2. Етнолошка збирка

Етнолошка збирка се такође почиње формирати 1953., највећим дијелом откупом предмета, а посљедњих година најчешће поклонима грађана. Збирка има 600 предмета са комплетном нестандардном документацијом. Рађена је ревизија, а у току је реинвентаризација. До сада је обрађено 150 предмета по законски прописаном моделу. Збирка има 2 кустоса са положеним стручним испитом, од којих један има звање музејског савјетника. Изложбени простор обухвата 6 изложбених просторија са укупно 310 изложених предмета. Збирка располаже канцеларијом и рачунаром. Дио етнолошке збирке који је предат на конзервацију у Љубљану прије рата 1991. није враћен у Херцег-Нови и данас се налази код конзерватора Франца Цурка у Нишу. Установа није у могућности да поврати тај дио збирке без помоћи државе.

Етнолошка збирка ће по завршеној реинвентаризацији у потпуности испунити услове предвиђене новом регулативом и има услове за формирање Етнографског одјељења са специјализованим збиркама.

3. Историјска збирка

Историјска збирка се такође почиње формирати 1953., највећим дијелом од трофејног оружја и фотографија из II свјетског рата, као и копија архивских докумената везаних за Херцег-Нови. Збирка није имала кустоса до 2003. године. До 2007. године је пописано 507 музеалија и 1521 фотографија из II свјетског рата, са дупликатима 1881. Урађено је 100 основних листова без фотодокументације. Збирка има једног кустоса историчара са положеним стручним испитом, који привремено не обавља посао кустоса због именовања на мјесто вршиоца дужности директора ЈУК Херцег Фест Херцег-Нови. Изложбени простор у Завичајном музеју обухвата 1 просторију са 11 паноа и 2 витрине. Збирка има канцеларију и рачунар.

Историјска збирка ће по завршеној реинвентаризацији у потпуности испунити услове предвиђене новом регулативом и има услове за формирање Историјског одјељења.

4. Умјетничка збирка

Умјетничка збирка се формира од 1967. године поклонима умјетника и откупом радова. Заступљени су радови са простора бивше СФРЈ. Ревизија збирке је рађена 2001. и 2010. године. Збирка садржи 244 музеалије обрађене по законски прописаном моделу са фотодокументацијом. Још није урађена ревизија и реинвентаризација збирке икона. Збирка има једног кустоса историчара умјетности са положеним стручним испитом, канцеларију, изложбени простор Установе сса 200 м² (2 сале) за повремене самосталне и колективне изложбе и депо. По завршеној ревизији и реинвентаризацији збирке икона у потпуности ће се испунити услови предвиђени новом регулативом.

5. Библиотека

Стручна музејска библиотека се формира од оснивања установе и садржи око 1000 наслова. Библиотека није била у функцији од 1985. до 2008., није имала одговарајући стручни кадар ни просторију. Ревизија и реинвентаризација библиотечког фонда је урађена 2000. године, 2001. је одвојена једна просторија у Завичајном музеју за библиотеку, 2008. је опремљена полицама и намјештајем и запослено је стручно лице са ВСС са звањем библиотекар-информатичар.

6. Конзерваторско-рестаураторска радионица

Конзерваторско-рестаураторска радионица функционише од 1983. године. Има опремљен атеље у сједишту Установе, једног конзерватора са ВШС и једног са ВСС, оба са положеним стручним испитом. Радионица је оспособљена за конзерваторско-рестаураторске радове на штафелајном и зидном сликарству, мозаику, металу, дрвету и папиру. У току је процедура за добијање конзерваторских лиценци.

7. „Дом старог капетана“ - збирка Мирослава Штумбергера – Баошић

Систематизацијом радних мјеста је предвиђено мјесто кустоса „Дома старог капетана“, а на препоруку предсједника општине Херцег-Нови запослено је једно лице са ВСС (ФЛУ). Примопредаја збирке није извршена, зграда није санирана, па кустос Дома старог капетана привремено обавља друге послове према потребама Установе.

8. Центар за документацију

У сједишту Установе чува се музејска документација (инвентарска књига, књиге улаза и излаза, копије основних листова). Запослен је један музејски техничар – документариста (ССС) са положеним стручним испитом. Центар има канцеларију и рачунар.

9. Водичи

У Установи су запослена 4 музејска техничара – водича (ССС) са положеним стручним испитом (2 у Музеју, 2 у Галерији), чиме је обезбијеђено да су оба објекта отворена за посјетиоце читав дан (2 смјене), 6 дана у седмици.

10. Остало

Установа има техничког секретара, техничко лице, 2 кућна мајстора (1 са пуним радним временом, а 1 са пола радног времена) и чистачицу.

Органи Установе

Органи Установе по постојећој организационој структури су управни одбор и директор. Управни одбор има 7 чланова, од којих 6 именује оснивач – СО Херцег-Нови, а 1 из редова запослених у установи.

Рекапитулација

1. Кадар

Ред. бр.	Радно мјесто	Бр. извршилаца
1.	Директор (археолог) ВСС	1
2.	Археолог ВСС	2
3.	Етнолог ВСС	2
4.	Историчар ВСС (привремено именован на другу функцију)	(1) 0
5.	Историчар умјетности ВСС	1
6.	Библиотекар-информатичар ВСС	1
7.	Конзерватор (1 ВШС, 1 ВСС)	2
8.	Кустос „Дома старог капетана“, ВСС	1
9.	Документариста ССС	1
10.	Водич ССС	4
11.	Технички секретар ССС	1
12.	Техничко лице	1
13.	Кућни мајстор ССС (1 пуно радно вријеме, 1 пола рад. времена)	2
14.	Чистачица-курир ССС	1
Укупно:		(21) 20

2. Простор

Ред. бр.	Врста	Број просторија
1.	Изложбени простор	11
2.	Конзерваторско-рестаураторски атеље	1
3.	Депо	2
4.	Канцеларијски и радни простор	8

3. Опрема

Ред. бр.	Врста	Број
1.	Рачунар	6
2.	Штампач	3

3.	Скенер	1
4.	Фотоапарат	2
5.	GPS уређај	1
6.	Нивелир	1

Средства за рад Установе

Стабилан извор финансирања Установе и остваривање јавног интереса у музејској дјелатности у складу са Законом обезбјеђује се из Буџета Општине Херцег-Нови на основи Плана и програма рада и Финансијског плана Установе.

IV НОВИ ОРГАНИЗАЦИОНИ ОКВИР

У складу са новим законским рјешењима, с обзиром на расположиве потенцијале (кадар, простор, опрема, документација) и досадашњу улогу у развоју музејске дјелатности, ЈУ Музеј и Галерија има све предуслове да се организује као самостални јавни локални музеј комплексног типа, како је дјеловао и до сада. ЈУ Музеј и Галерија је према постојећој организационој структури самостални музеј и нису потребне крупне промјене у организацији, као у већини општина у Црној Гори гдје су музеји и музејске збирке формиране у оквиру центара за културу, а постојећа кадровска структура и простор обезбјеђују функционисање Установе и остваривање јавног интереса у музејској дјелатности у складу са законом без потребе за отварањем нових радних мјеста.

1. Дјелокруг рада

- Сакупљање музејског материјала путем теренског истраживања, откупа, поклона, размјене и на друге начине, на основу програма сакупљања који доноси орган управљања за период од 5 година;
- Спровођење превентивне и трајне заштите музејских предмета и музејске документације;
- Истраживање у музејској дјелатности ради сакупљања, валоризације и презентације музејског материјала;
- Стручна обрада музејског материјала кроз идентификацију, детерминацију, класификацију и категоризацију, анализу и опис, вредновање и интерпретацију, стручно истраживање и документовање;
- Вођење документације о музејском материјалу по законски прописаном моделу;
- Ревизија музејских фондова у законом прописаним роковима
- Организација сталних и повремених изложби;
- Археолошка истраживања;
- Конзервација и рестаурација културних добара;
- Комерцијални послови компатибилни са музејском дјелатношћу (израда и продаја сувенира и комерцијалних копија музејских предмета и сл.).

2. Унутрашња организација

Назив Установе: Градски музеј и Галерија

У саставу Градског Музеја и Галерије су Градски музеј "Мирко Комненовић" и Галерија "Јосип-Бепо Бенковић".

Сједиште: Марка Војновића 4, Стари Град, Херцег-Нови

Органи Установе:

- Савјет Установе од 5 чланова, од којих 4 именује Оснивач, а 1 из реда запослених у Установи. Број чланова Савјета је утврђен Законом.
- Директор Установе (ВСС друштвеног смјера).

Одјељења:

1. Археолошко одјељење са збиркама: праисторијска, античка, средњовјековна, подморска и лапидаријум (3 кустоса ВСС).
2. Етнолошко одјељење са збиркама: поморска, градска и сеоска (2 кустоса ВСС).
3. Историјско одјељење са збиркама докумената, фотографија, оружја и нумизматике (1 кустос ВСС).
4. Умјетничко одјељење са збирком савремене умјетности и збирком икона (1 кустос ВСС).
5. Информациони центар.
6. Библиотека (1 библиотекар-информатичар ВСС) покрива послове Библиотеке и Информационог центра.
7. Конзерваторско-рестаураторска радионица са специјализованим службама: 1. Конзервација и рестаурација зидног и штафелајног сликарства, мозаика и камена (1 конзерватор-рестауратор ВСС); 2. Конзервација папира, керамике, метала и намјештаја (1 виши ликовни техничар – конзерватор ВШС).
8. Документациони центар (1 кустос ВСС, 1 музејски техничар-документариста ССС).
9. Дом старог капетана Баошић (1 кустос ВСС).
10. Служба за рад са посјетиоцима (1 музејски педагог ВСС, 4 музејска техничара – водича ССС).
11. Служба општих послова: рачуноводство, одржавање (1 технички секретар ССС, 2 кућна мајстора ССС, 1 техничко лице ССС, 1 курир-чистачица (ССС)).

Организација рада и физички смјештај збирки, депоа, изложбених простора, радних просторија и служби се прилагођава расположивом простору. С обзиром да у згради Завичајног музеја нема довољно простора за адекватан смјештај свих збирки, кадра и опреме, а да у згради галерије „Јосип-Бепо Бенковић“ има више расположивог простора, одговарајуће збирке и службе се не могу строго физички одвојити по засебним зградама.

3. Кадар

Са постојећом кадровском структуром Установа се може реорганизовати у складу са новом регулативом без отварања нових радних мјеста. Установи недостаје документариста (ВСС), музејски педагог (ВСС), фотограф (ССС) и једна чистачица. Као прелазно рјешење по један од кустоса збирки ће се именовати за документаристу и музејског педагога, а један од музејских техничара или кустоса са познавањем фотографије за фотографа. У случају отварања Дома старог капетана у Баошићу потребно је изградити посебан елаборат са анализом потреба за новим радним мјестима.

4. Простор за рад и опрема

Расположиви радни простор у Установи задовољава минимум потреба установе за обављање музејске дјелатности у складу са Законом. Постојећа опрема задовољава минимум потреба за обављање дјелатности. Домом старог капетана у Баошићу управља МЗ Баошић, па би Установа у случају стављања у функцију овог одјељења вршила стручне послове превентивне и трајне заштите музејског материјала, валоризације и презентације у складу са Законом.

5. Финансијска средства

Стабилан извор финансирања Установе и остваривање јавног интереса у музејској дјелатности у складу са Законом обезбјеђује се из Буџета Општине Херцег-Нови на основи Плана и програма рада и Финансијског плана Установе. Управни одбор Установе утврдио је минималан износ средстава за функционисање Установе у висиини од 299 000 € на годишњем нивоу са постојећим кадром и постојећом организационом структуром. По окончању реорганизације Установе минимални износ средстава за рад Установе задржаће се на постојећем нивоу.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

Правни основ за израду овог елабората садржан је у чл. 15 Закона о култури (Сл. лист ЦГ бр. 49/08, 16/11 и 40/11), којим је прописана дужност Оснивача да, прије доношења акта о оснивању установе усвоји елаборат о оправданости њеног оснивања.

Према чл. 45 став 1 тачка 14 Закона о локалној самоуправи (Сл. лист РЦГ бр. 42/03, 28/04, 75/05, 13/06, Сл. лист ЦГ бр. 88/09 и 03/10) прописано је да Општина оснива јавне службе, па самим тим и ЈУ Градски музеј и Галерија.

Иста надлежност Скупштине општине прописана је и чл. 36 став 1 тачка 15 Статута Општине Херцег-Нови (Сл. лист РЦГ - општински прописи бр. 15/04, 32/05, 31/06, 14/07, Сл. лист ЦГ - општински прописи бр. 16/09 и 16/11).

Полазећи од унапријед наведених прописа предлагач је израдио Елаборат о оправданости реорганизације ЈУ Завичајни музеј и Умјетничка галерија "Јосип-Бепо Бенковић" Херцег-Нови, као установе од јавног интереса у области културе на подручју Општине Херцег-Нови.

Сходно Акционом плану реорганизације ЈУ Музеј и Галерија Херцег-Нови, заснованом на наведеним прописима, Управни одбор ЈУ Музеј и Галерија Херцег-Нови је дао сагласност на приложени елаборат на Десетој редовној сједници одржаној 01. 03. 2012. па предлагач предлаже Скупштини да усвоји предложени Елаборат.

**ОПШТИНА ХЕРЦЕГ-НОВИ
СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ**